МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет туризму, бізнесу і психології

Кафедра історії і туризму

ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

для здобувачів вищої освіти
освітньої програми Туристичне обслуговування
спеціальності 242 Туризм і рекреація

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Форма здобуття освіти: денна

КИЇВ – 2026

Вимоги до написання та захисту кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти ступеня **бакалавр**. Спеціальність 242 Туризм і рекреація, освітня програма Туристичне обслуговування, форма здобуття освіти: денна.

Укладачі: **Володимир ВАСИЛЬЧУК**, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії і туризму;
Ганна КУЧЕРЯВА, кандидат географічних наук, доцент, декан факультету туризму, бізнесу і психології;
Максим ГЕДІН, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії і туризму.

Рецензент: **Оксана КУЧАЙ**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри психології і туризму Київського національного лінгвістичного університету.

Схвалено на засіданні кафедри історії і туризму
«08» жовтня 2026 року, протокол № 3

Завідувач кафедри Володимир ВАСИЛЬЧУК

Схвалено на засіданні вченої ради факультету туризму, бізнесу і психології
«19» жовтня 2026 року, протокол № 2

Голова вченої ради факультету Ганна КУЧЕРЯВА

Затверджено на засіданні вченої ради Київського національного лінгвістичного університету «26» жовтня 2026 року, протокол № 3

Голова вченої ради Університету Роман ВАСЬКО

ЗМІСТ

стор.

ВСТУП…… 4
1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ …….. 5
2. ОСНОВНІ ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ І ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ …..……... 10
3. КЕРІВНИЦТВО ПІДГОТОВКОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ …… 12
4. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ …… 13
5. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ……..…… 18
6. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ……...…… 26
Додаток А……... 36
Додаток Б…… 37
Додаток В……... 38
Додаток Г…… 44
Додаток Д……... 45

ВСТУП

Написання та захист кваліфікаційної роботи є формою підсумкової атестації здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра, що має на меті оцінку рівня набутих знань, умінь та сформованих компетентностей відповідно до стандарту вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм галузі знань 24 Сфера обслуговування для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та освітньої програми Туристичне обслуговування.

Кваліфікаційна робота – це самостійне теоретико-прикладне наукове дослідження здобувача вищої освіти, що передбачає розв'язання складного спеціалізованого завдання або практичної проблеми у сфері туризму та рекреації. Його виконання демонструє здатність випускника самостійно, на високому професійному рівні, аналізувати актуальні тенденції, узагальнювати теоретичні знання та, найголовніше, пропонувати й обґрунтовувати ефективні практичні рішення, спрямовані на розвиток туристично-рекреаційної галузі.

Виконання кваліфікаційної роботи сприяє поєднанню теоретичних знань із практичними вміннями та навичками для розв'язання фахових завдань у сфері туризму й туристичного обслуговування, дає змогу оцінити здатність здобувача вищої освіти працювати з інформаційними джерелами, систематизувати фактичний матеріал, аналізувати отримані результати та формулювати аргументовані висновки на основі знань, набутих у процесі навчання.

Написання кваліфікаційної роботи передбачає збір, систематизацію та самостійний аналіз здобувачами вищої освіти інформації щодо особливостей розвитку туризму в різних країнах та регіонах світу, специфіки організації туристичної діяльності тощо.

Вимоги до написання та захисту кваліфікаційної роботи покликані надати здобувачам вищої освіти ступеня бакалавра методичну допомогу в процесі її виконання. Вони регламентують основні етапи підготовки кваліфікаційної роботи, зокрема вибір теми, послідовність виконання, структуру та зміст розділів, правила оформлення, а також визначають порядок захисту й критерії оцінювання.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота є результатом самостійної науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти і виступає свідченням сформованості інтегральної, загальних і фахових компетентностей. Її написання передбачає поглиблене вивчення теоретичного матеріалу, застосування сучасних методів дослідження, формулювання обґрунтованих висновків та пропозицій стосовно виявлених проблем.

Метою написання та захисту кваліфікаційної роботи є: систематизація та закріплення теоретичних знань, отриманих у процесі навчання; застосування цих знань для вирішення актуальних наукових і практичних завдань у галузі туризму та рекреації, а також удосконалення практичних умінь і навичок самостійного дослідження відповідно до обраної теми.

Завдання написання кваліфікаційної роботи:

- обґрунтування актуальності обраної теми кваліфікаційної роботи, формулювання конкретної проблеми, що не знайшла достатнього висвітлення у науковій літературі;
- опрацювання та аналіз законодавчої бази України, нормативно-правових документів, літературних та інших джерел, систематизація і поглиблення теоретичних знань з досліджуваної проблеми;
- збір статистичних даних та інформаційних матеріалів за обраною темою дослідження;
- комплексний аналіз об’єкту дослідження;
- формулювання рекомендацій, пропозицій і висновків за результатами проведеного дослідження.

Написання та захист кваліфікаційної роботи сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

інтегральної компетентності:

- здатність комплексно розв’язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов;

загальних компетентностей:

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК05. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК08. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК11 Здатність спілкуватися іноземною мовою

ЗК13. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК15. Здатність зосереджуватися на результаті при виконанні завдань.

ЗК16. Здатність використовувати професійну термінологію, оперувати туристичною інформацією, вести дискусію та виражати власну думку в усній та письмовій формах.

фахових компетентностей:

ФК17. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

ФК18. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК19. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

ФК20. Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління.

ФК21. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

ФК22. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).

ФК23. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту.

ФК26. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

ФК30. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

ФК33. Здатність аналізувати місце України у загальноєвропейському та світовому цивілізаційному процесі та туристичному просторі.

ФК35. Здатність організовувати туристично-краєзнавчу діяльність з урахуванням історико-географічних особливостей туристичних дестинацій.

Враховуючи, що робота бакалавра, з одного боку, має навчальний характер, а з іншого – є кваліфікаційною та містить елементи наукового дослідження, до неї пред'являються наступні **загальні вимоги**:

- кваліфікаційна робота повинна ґрунтуватися на проблемній тематиці, відображати систему теоретичних і практичних знань, отриманих здобувачем під час навчання;

- робота повинна демонструвати знання нормативно-правових документів у сфері туризму, матеріалів періодичних видань за темою роботи. Обов'язковим є використання різних методів дослідження;
- теоретико-методичні питання, розглянуті в роботі, повинні бути тісно пов'язаними з її аналітичною частиною; в аналітичній (практичній) частині роботи повинен бути представлений аналіз фактичного матеріалу та статистичних даних за досліджуваною темою. Ця частина роботи повинна супроводжуватися таблицями, графіками, діаграмами, картосхемами, які розкривають позитивні та негативні сторони досліджуваної сфери;
- пропозиції, рекомендації та висновки повинні бути аргументованими, науково обґрунтованими та мати наукову та практичну цінність;
- робота повинна бути виконана у науковому стилі мовлення, оформлена відповідно до вимог;
- апробація результатів дослідження, проведеного в рамках кваліфікаційної роботи, здійснюється шляхом опублікування окремих її положень у наукових та навчально-наукових виданнях, оприлюднення на науково-практичних конференціях, впровадження розроблених рекомендацій в практичну діяльність тощо. Апробація результатів дослідження є бажаною, але не обов'язковою.

Програмні результати навчання, які перевіряються у ході написання та захисту кваліфікаційної роботи:

ПРН01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

ПРН02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПРН03. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.

ПРН04. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

ПРН05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.

ПРН07. Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт.

ПРН11. Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності.

ПРН16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

ПРН17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.

ПРН18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

ПРН19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.

ПРН20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

ПРН23. Зосереджуватися на результатах при виконанні завдань та вміти їх презентувати.

ПРН24. Використовувати професійну термінологію, оперувати туристичною інформацією, вести дискусію та передавати власну думку в усній та письмовій формах.

ПРН25. Використовувати набуті знання для аналізу місця України у світовому та загальноєвропейському туристичному просторі.

ПРН26. Розробляти та застосовувати заходи, спрямовані на підвищення якості обслуговування у сфері туризму та рекреації..

ПРН27. Аналізувати особливості туристичних дестинацій та організовувати туристично-краєзнавчу діяльність.

Дотримання академічної доброчесності та правила використання штучного інтелекту під час виконання роботи

Згідно з Положенням про академічну доброчесність у Київському національному лінгвістичному університеті від 26 травня 2026 р. (зі змінами від 31 серпня 2026 р.) контроль за дотриманням академічної доброчесності під час виконання кваліфікаційних робіт бакалавра здійснюють наукові керівники, відповідальний за перевірку студентських наукових робіт на предмет наявності текстових збігів і ознак можливих порушень академічної доброчесності і завідувачі кафедр.

Кваліфікаційна робота **не повинна містити ознак академічного плагіату або компіляції**.

Плагіатом уважається: дослівне відтворення тексту, зокрема шляхом перекладу, з книг, статей, інтернет-ресурсів чи інших джерел без належного оформлення цитування; парафраза – переказ своїми словами тексту іншого автора, суть якого полягає в заміні слів і знаків без посилання на джерело; компіляція – створення значного масиву тексту шляхом копіювання з різних джерел без унесення в нього змін і посилань на авторів; унесення незначних правок у скопійований матеріал (переформулювання речень, заміна порядку слів в них тощо) ***без належного цитування.***

Всі кваліфікаційні роботи бакалаврів **обов'язково** перевіряються на академічний плагіат. Рівень оригінальності тексту кваліфікаційних робіт, необхідний для допуску цих робіт до захисту, має бути **не менше 70%**.

Кожна робота перевіряється на академічний плагіат **лише один раз у встановлені строки.** Здобувачі повинні подати остаточний текст кваліфікаційної роботи у паперовому та електронному вигляді на кафедру у визначені терміни.

Результатом перевірки кваліфікаційної роботи на академічний плагіат є згенерований комп'ютерним програмним засобом звіт про оригінальність роботи, на підставі чого спеціальна комісія кафедри готує Довідку про результати перевірки на оригінальність тексту кваліфікаційної роботи.

У разі, якщо рівень оригінальності тексту кваліфікаційної роботи після перевірки виявився нижчим за встановлений норматив, то за рішенням

завідувача кафедри призначається рецензент-доповідач для подальшого детального аналізу роботи. Рецензент-доповідач на підставі аналізу тексту роботи та згенерованого комп'ютерним програмним засобом звіту про оригінальність цієї роботи надає висновок про наявність ознак плагіату в роботі або їх відсутність. Результати перевірки доводяться до відома всіх членів кафедри та відображаються у протоколі засідання кафедри.

Рішення про допуск чи недопуск студента до захисту кваліфікаційної роботи за результатами перевірки на академічний плагіат приймає кафедра на своєму засіданні. Якщо студент недопущений до захисту кваліфікаційної роботи, то він підлягає відрахуванню зі складу студентів Університету за невиконання індивідуального навчального плану.

Кваліфікаційні роботи, які прийнято до захисту, розміщуються із накладанням кваліфікаційного електронного підпису у репозитарію КНЛУ у машинозчитуваному форматі, на постійній основі, з наданням вільного доступу до них без проходження автентифікації з дотриманням вимог законодавства про авторське право та захист персональних даних.

КНЛУ дотримується політики прозорого, відповідального і доброчесного використання систем штучного інтелекту (ШІ) в освітній, науковій, творчій та іншій академічній діяльності.

Дозволеним може бути використання ШІ для: лінгвістичної корекції тексту, виправлення граматичних, орфографічних і пунктуаційних помилок; форматування бібліографії, технічної обробки даних, автоматизації допоміжних операцій; пошуку, попереднього аналізу, структурування дорадчих матеріалів за умови, що остаточний текст, аргументація, висновки і відповідальність за достовірність належать авторові.

Забороняється подавати згенеровані ШІ тексти, приклади, аналітичні матеріали, бібліографічні позиції, емпіричні дані, зображення або інші результати як власні результати академічної діяльності без належного зазначення факту використання ШІ або всупереч умовам завдання. Під час використання зовнішніх систем ШІ забороняється передавати їм персональні дані, конфіденційну інформацію, неопубліковані матеріали третіх осіб та іншу інформацію з обмеженим доступом без належної правової підстави та з порушенням установлених в Університеті вимог щодо захисту інформації.

У разі використання в кваліфікаційній роботі об'єкта, результату, фрагмента, ідеї, структури, перекладу, прикладу, даних або іншого матеріалу, згенерованого чи істотно перетвореного системою ШІ, автор зобов'язаний повідомити про це шляхом зазначення факту використання відповідного інструменту штучного інтелекту, його назви, мети використання та характеру внеску в підготовку кваліфікаційної роботи. Такі відомості наводяться в кінці роботи після додатків.

Автор несе відповідальність за достовірність, коректність і належне використання матеріалів, отриманих за допомогою систем ШІ, а також за самостійність викладу, обґрунтованість висновків і результати дослідження.

2. ОСНОВНІ ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ І ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Підготовка і захист кваліфікаційної роботи складається з послідовних етапів.

1 етап – вибір теми кваліфікаційної роботи з урахуванням наукових інтересів та майбутньої професійної діяльності. Обрана тема роботи має бути в установленому порядку затверджена наказом по Київському національному лінгвістичному університету.

Тематика кваліфікаційних робіт бакалаврів розробляється кафедрою та пропонується здобувачам. За наявності мотивованого бажання здобувач вищої освіти може запропонувати власну тему кваліфікаційної роботи з обґрунтуванням доцільності її розробки.

Зміна формулювання теми або її заміна іншою після затвердження може бути здійснена тільки за клопотанням наукового керівника і здобувача вищої освіти з вказівкою об'єктивних причин. Будь-яка зміна теми кваліфікаційної роботи повинна бути затверджена наказом по Київському національному лінгвістичному університету. В іншому випадку робота не допускається до захисту. Орієнтовний перелік тем кваліфікаційних робіт наведено у додатку Д.

2 етап – складання завдання на кваліфікаційну роботу, попередній пошук і вивчення інформаційних та літературних джерел;

3 етап – аналіз наукової літератури, нормативно-правових документів, інших інформаційних джерел, статистичних даних тощо за темою кваліфікаційної роботи.

4 етап – систематизація та узагальнення отриманих результатів, формулювання обґрунтованих та логічно послідовних висновків.

5 етап – оформлення кваліфікаційної роботи відповідно до вимог, що пред'являються до неї.

6 етап – перевірка кваліфікаційної роботи на оригінальність тексту, її попередній захист, рецензування, підготовка до захисту.

Після перевірки кваліфікаційної роботи на оригінальність тексту, проводиться її **попередній захист** на засіданні кафедри, який передбачає висвітлення здобувачами вищої освіти основних положень роботи у формі доповіді, покликаної розкрити суть, теоретичне і практичне значення проведеного дослідження.

У структурному плані у доповіді слід виділити три основні частини:

- розкриття актуальності теми роботи та висвітлення основних елементів Вступу (мета, завдання, об'єкт та предмет дослідження, методи дослідження, практична значущість роботи);
- характеристика загальної структури роботи, короткий опис кожного з розділів, рекомендації, що пропонуються здобувачем вищої освіти для вирішення поставлених завдань;
- висвітлення висновків кваліфікаційної роботи, які повинні чітко відповідати меті та поставленим завданням.

Дана структура доповіді рекомендується і для основного захисту кваліфікаційної роботи перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти.

За результатами попереднього захисту кафедра приймає рішення про допуск або недопуск здобувача вищої освіти до захисту кваліфікаційної роботи.

Завершальний етап – захист кваліфікаційної роботи на засіданні екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти. Допуск до захисту здійснюється наказом по Університету на підставі рішення кафедри. Тема кваліфікаційної роботи та оцінка, отримана здобувачем вищої освіти за результатами її захисту, заносяться в залікову книжку, а потім у додаток до диплома.

Календарний план виконання кваліфікаційної роботи

№	*Етапи виконання кваліфікаційної роботи*	*Термін виконання*
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи, її затвердження та визначення мети й завдань дослідження	вересень – жовтень
2.	Опрацювання наукової, навчальної та нормативно-правової літератури за темою дослідження	жовтень – листопад
3.	Складання плану кваліфікаційної роботи та погодження його з науковим керівником	листопад
4.	Написання першого (теоретичного) розділу кваліфікаційної роботи	листопад – грудень
5.	Збір, систематизація та аналіз матеріалів для проведення дослідження	грудень
6.	Написання другого (аналітичного або практичного) розділу кваліфікаційної роботи	січень – лютий
7.	Розроблення пропозицій, рекомендацій та обґрунтування результатів дослідження	лютий - березень
8.	Написання третього розділу (за наявності) та формулювання висновків	березень
9.	Оформлення списку використаних джерел і додатків відповідно до вимог	березень – квітень

10.	Подання завершеного варіанта кваліфікаційної роботи науковому керівнику та доопрацювання відповідно до зауважень, остаточне редагування та оформлення	квітень
11.	Подання фінального варіанта кваліфікаційної роботи на кафедру	травень
12.	Перевірка кваліфікаційної роботи на дотримання академічної доброчесності та правил використання штучного інтелекту під час її виконання	травень
13.	Підготовка доповіді та презентації до захисту кваліфікаційної роботи	травень
14.	Попередній захист кваліфікаційної роботи	травень
15.	Рецензування кваліфікаційної роботи	травень
16.	Захист кваліфікаційної роботи перед екзаменаційною комісією	червень

3. КЕРІВНИЦТВО ПІДГОТОВКОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

На період підготовки кваліфікаційної роботи ***кафедра призначає наукового керівника кваліфікаційної роботи*** із числа професорів, доцентів та найбільш кваліфікованих і досвідчених викладачів. Керівником кваліфікаційної роботи також може бути призначений фахівець-практик від партнерської організації.

Керівник кваліфікаційної роботи повинен здійснювати постійний контроль за дотриманням графіку написання кваліфікаційної роботи здобувачем вищої освіти.

До ***основних функцій наукового керівника кваліфікаційної роботи*** належать:

– консультування здобувача з питань вибору теми роботи, розробки її плану, підбору літературних джерел, науково-методичної та спеціальної інформації, вибору методів дослідження, розкриття змісту роботи і її підготовки до захисту;

– систематичний контроль за ходом написання кваліфікаційної роботи;

– консультування з приводу оформлення і презентації роботи;

– оцінка якості виконання кваліфікаційної роботи відповідно до встановлених вимог з наданням письмового відгуку на неї;

– інформування кафедри про хід виконання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи і випадки недотримання графіка підготовки окремих розділів та роботи в цілому;

– участь в обговоренні кафедрою будь-яких питань щодо підготовки кваліфікаційних робіт і результатів їх захисту;

– участь у роботі комісії з попереднього захисту кваліфікаційних робіт.

Здобувачу вищої освіти необхідно регулярно (за встановленим графіком) інформувати керівника кваліфікаційної роботи про хід її підготовки, консультуватися з проблемних питань, що виникли, обов'язково доводити до відома керівника про можливі відхилення від затвердженого графіка виконання роботи.

Здобувачу варто мати на увазі, що ***науковий керівник не є ні співавтором, ні редактором кваліфікаційної роботи,*** і тому не повинен виправляти всі наявні у кваліфікаційній роботі теоретичні, методичні, стилістичні та інші помилки. У ході виконання роботи керівник консультує здобувача, вказує на недоліки в аргументації, структурі і стилі викладення матеріалу, радить, як їх краще усунути. Здобувач повинен творчо сприймати рекомендації і зауваження керівника. За своїм розсудом він може врахувати їх або відхилити, оскільки ***відповідальність за виконану роботу, достовірність використаних літературних джерел та статистичних даних і посилань на них, дотримання правил академічної доброчесності, якість оформлення кваліфікаційної роботи повністю лежить на здобувачеві вищої освіти.***

Після одержання остаточного варіанта кваліфікаційної роботи науковий керівник готує письмовий відгук, у якому всебічно характеризує якість кваліфікаційної роботи, відзначає позитивні сторони, особливу увагу звертає на відзначені раніше недоліки, не усунуті студентом-випускником, мотивує можливість або недоцільність допуску кваліфікаційної роботи до захисту.

4. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

✓ Загальні вимоги до структури і тексту кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота виконується у вигляді спеціально підготовленого рукопису у твердій палітурці, який містить результати оригінального теоретико-прикладного дослідження, що характеризується певною логікою побудови, послідовністю і завершеністю.

Структура кваліфікаційної роботи має містити такі елементи у вказаній послідовності:

– титульний аркуш кваліфікаційної роботи;

– зміст;

– вступ;

– основна частина, що складається з трьох-чотирьох розділів, кожний з яких, у свою чергу, може вміщувати два-три підрозділи;

– висновки;

– резюме (українською та англійською мовами);

– список використаних джерел;

– додатки (за необхідності);

– інформація про використання систем штучного інтелекту в кваліфікаційній роботі.

Загальні вимоги і рекомендації щодо тексту кваліфікаційної роботи:

1. Виклад і структура роботи повинні бути підпорядковані єдиній логіці реалізації мети і завдань, сформульованих у Вступі. У тексті не повинно бути нічого зайвого, що виходить за межі теми і задач роботи.
2. Матеріал повинен викладатися логічно, послідовно, аргументовано.
3. Особлива увага має приділятися стилю викладення матеріалу. При цитуванні в обов'язковому порядку необхідно посилатися на джерело. Використання прямих цитат в роботі повинне бути помірним і обґрунтованим, оскільки надлишок прямих цитат в тексті справляє враження несамостійності роботи автора. Доцільно чергувати пряме і непряме цитування. В окремих випадках можна обмежитися узагальненою згадкою в тексті про ту або іншу концепцію чи теорію з використанням посилання на відповідне джерело.
4. Необхідно дотримуватися культури викладу та наукового стилю мовлення, використовувати лексику і обороти, прийнятні для наукових текстів. Викладати матеріал в роботі рекомендується від першої особи, в множині (напр., «ми вважаємо...», «на нашу думку...», «ми підтримуємо...») або ж у безособовій формі (напр., «можна погодитися …», «варто використати концепцію …).
5. Слід уникати авторської індивідуальної манери та емоційно-експресивної лексики і не використовувати загальні слова, бездоказові твердження, тавтології, двозначний виклад матеріалу.

✓ Титульний аркуш кваліфікаційної роботи

Титульний аркуш кваліфікаційної роботи (додаток А) має містити таку інформацію:

- найменування вищого навчального закладу, кафедри;
- тему кваліфікаційної роботи;
- прізвище та ім'я здобувача вищої освіти, номер академічної групи, факультет;
- назву освітньої програми, шифр та назву спеціальності;
- науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ім'я наукового керівника;
- прізвище та ім'я завідувача кафедри, його підпис з позначкою про допуск до захисту;
- місто, рік виконання.

✓ Зміст кваліфікаційної роботи

Зміст кваліфікаційної роботи подають на початку роботи. Він містить найменування усіх розділів, підрозділів і частин роботи, зокрема, вступу, висновків, резюме, списку використаних джерел, додатків. На сторінці зі змістом навпроти кожної складової кваліфікаційної роботи проставляються номери сторінок, які вказують на початок викладення матеріалу (Додаток Б).

Зміст кваліфікаційної роботи повинен відображати суть поставленої проблеми та логіку дослідження. Назви розділів і підрозділів повинні бути

стислими, тісно пов'язаними з назвою кваліфікаційної роботи, але не повторювати її.

- ✓ **Вступ**

У Вступі має бути подана загальна характеристика кваліфікаційної роботи в рекомендованій нижче послідовності.

Актуальність теми – обґрунтування важливості обраної теми в сфері туризму і рекреації, розкриття її теоретичного і практичного значення.

Постановка проблеми та ступінь розробленості теми в туризмознавчій літературі, у наукових працях вітчизняних та зарубіжних вчених. Необхідно навести стислий перелік науковців, які займалися визначеною тематикою.

Мета та завдання дослідження. Мета формулюється відповідно до теми роботи та визначає наскрізну її ідею. Мета повинна вказувати на кінцевий результат дослідження – «виявити», «дослідити», «обґрунтувати», «запропонувати». Не слід формулювати мету як «дослідження...», «вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету.

Завдання дослідження конкретизують його мету, обумовлюють його етапи та розкривають зміст. Для кожного розділу варто сформулювати 1 – 2 завдання, які визначатимуть основний зміст підрозділів.

У Вступі слід визначити ***об'єкт і предмет дослідження***. Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію. Предмет дослідження – окремі складові, деякі аспекти об'єкту дослідження. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага автора, оскільки предмет дослідження визначає тему кваліфікаційної роботи.

Методи дослідження. У вступі подають перелік використаних методів дослідження (загальнонаукових, конкретно наукових та спеціальних) із конкретизацією, що саме зроблено за допомогою того чи іншого методу.

Інформаційна основа дослідження. Це вихідні матеріали (літературні джерела та джерела статистичних даних, нормативно-правові документи, матеріали звітів туристичних організацій тощо), а також Інтернет-ресурси, які були використані під час написання кваліфікаційної роботи.

Ступінь вирішення проблеми в дослідженні та практичне значення одержаних результатів. Автор стисло описує ступінь вирішення проблеми (новизна результатів роботи) та свій внесок у її дослідження. Наводить відомості про практичне застосування одержаних результатів або рекомендації щодо їх використання.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. При наявності оприлюднення результатів кваліфікаційної роботи, надається інформація про наукові та науково-практичні конференції, семінари, наради, у яких брав участь автор, а також зазначається наявність публікацій у наукових журналах, збірниках наукових праць, матеріалах і тезах конференцій, семінарів та ін.

Завершується Вступ вказівкою ***обсягу і структури кваліфікаційної роботи***. Слід зазначити, з яких частин складається робота, кількість її сторінок,

у тому числі основного тексту (без бібліографічного списку і додатків) та кількість джерел, використаних в роботі.

Загальний обсяг Вступу – 2-3 сторінки.

- ✓ **Основна частина**

До структури кваліфікаційної роботи пред'являється вимога логічної узгодженості та субординації теми всієї роботи і назв розділів і підрозділів. Так, тема роботи у цілому повинна бути у змістовному відношенні ширше за кожний з розділів, а найменування кожного розділу – ширше за кожний із його підрозділів. Назви розділів не повинні дублювати назву роботи, а назви підрозділів – назви розділів.

Основна частина кваліфікаційної роботи складається з розділів. Їх кількість визначається залежно від теми і питань, які висвітлюватимуться (як правило, не менше двох і не більше п'яти). ***Кожен розділ необхідно починати з нової сторінки з вказівкою номеру і назви.***

Розділи поділяються на підрозділи. Якщо розділ висвітлює окреме, самостійне питання теми, спрямоване на вирішення конкретного завдання, то підрозділ – це частина цього питання. Підрозділи нумеруються окремо в кожному розділі і ***розташовуються підряд по тексту з вказівкою номера підрозділу і заголовка.***

Перший розділ – теоретико-методичний. У цьому розділі розглядаються теоретичні та методичні аспекти досліджуваної проблеми, розкривається понятійно-термінологічний апарат та історіографія дослідження, надається огляд нормативно-правових документів, які регулюють відносини між суб'єктами туристичної сфери. Важливим є посилання на національні та міжнародні правові документи в галузі туризму.

Викладення цього розділу має спиратися на власну позицію автора щодо предмету дослідження, що створює передумови для проведення у наступному розділі власних прикладних досліджень.

Обсяг першого розділу не повинен перевищувати 30% від загального обсягу кваліфікаційної роботи.

Другий розділ – аналітичний, як правило складається з 2 – 3 підрозділів та містить аналіз досліджуваного об'єкту, історичні аспекти його виникнення та розвитку, соціально-економічні передумови та фактори його функціонування тощо. У цьому розділі варто викласти результати опрацювання статистичних даних, які відображають головні тенденції функціонування суб'єктів туристичної діяльності у рамках предметної області дослідження. Також розглядається класифікація, структура явищ, об'єктів, дається їх порівняльна характеристика тощо. Основний текст розділу повинен супроводжуватися таблицями, графіками, діаграмами, картосхемами, їх аналізом та висновками. Обсяг другого розділу – 30-35% загального обсягу роботи.

Третій розділ – проблемно-рекомендаційний. У цьому розділі на основі теоретичних та методичних положень, викладених у першому розділі, а також з урахуванням результатів проведеного аналізу, представленого у другому розділі, наводяться проблеми розвитку та функціонування досліджуваного об'єкту та

обґрунтовуються рекомендації і пропозиції щодо їх вирішення. Обсяг третього розділу – 30-35% загального обсягу роботи.

У завершенні кожного підрозділу необхідно підвести підсумок викладеного матеріалу, вказати ключові питання та спірні проблеми, на вирішення яких спрямовані подальші частини роботи. Не допускається завершення розділів та підрозділів таблицями, графіками, схемами та іншими зображеннями.

- ✓ **Висновки**

У кінці роботи необхідно підвести підсумок проведеного дослідження, описати його результати. Спочатку потрібно надати коротку оцінку стану вирішення проблеми, а потім сформулювати висновки з усіх розглянутих питань, що базуються на матеріалах основної частини роботи.

Рекомендується викладати висновки у формі тез, формулювання яких повинно бути чітким і коротким. ***Висновки мають відповідати поставленим у роботі завданням***, що дозволить визначити ступінь досягнення здобувачем вищої освіти мети дослідження. У висновках не допускається цитування та повторення основного тексту роботи.

Загальний обсяг висновків не повинен перевищувати 3 – 4 сторінки.

- ✓ **Резюме / Resume**

Резюме – це стислий виклад змісту кваліфікаційної роботи. Текст резюме виконується двома мовами – українською та англійською, і повинен бути ідентичним. У резюме потрібно обов’язково включити назву кваліфікаційної роботи, а також зазначити мету, завдання, об’єкт, предмет і методи дослідження, основні результати та висновки виконаної роботи, а також ключові слова. Обсяг резюме – до 2 сторінок.

- ✓ **Список використаних джерел**

Бібліографія, або список використаних джерел, є обов’язковою частиною кваліфікаційної роботи. До нього включають нормативні джерела (вітчизняні, зарубіжні, міжнародні документи), історичні матеріали, спеціальну літературу, матеріали періодичних видань, статистичні звіти щодо туристичної проблематики, матеріали, зібрані під час проходження виробничої практики з туристичного обслуговування, Інтернет-ресурси тощо.

До списку використаних джерел включають тільки ті джерела, які використовувались у роботі. Не допускаються посилання на джерела, що не мають наукової цінності, на сторінки Вікіпедії та схожі ресурси, у яких відсутній процес наукового рецензування, на сайти рефератів, курсових і дипломних робіт та інші накопичувачі документів, що не мають наукової цінності. Водночас **здобувачі вищої освіти повинні обов’язково використовувати під час дослідження праці наукового керівника за темою кваліфікаційної роботи, які належним чином мають бути відображені у списку використаних джерел.**

Кількість використаних джерел обумовлюється характером і завданнями дослідження. Бібліографічний список повинен включати не менш, як 40 джерел переважно останніх років. **Обов'язковим є використання літератури іноземними мовами.**

- ✓ **Додатки**

Додатки є допоміжною частиною кваліфікаційної роботи. У додатки можуть бути включені матеріали, які через великий обсяг, специфіку викладання або форму подання не можуть бути внесені до основної частини роботи.

У якості додатків до кваліфікаційної роботи можуть бути залучені різні матеріали, зокрема частини нормативно-правових документів, зведені таблиці визначень понять та термінів, таблиці статистичних даних, графіки, діаграми, картографічні матеріали, різноманітний ілюстративний матеріал, наприклад фотозображення туристичних об'єктів тощо.

Додатки мають розміщуватися у порядку посилання на них в тексті роботи. Обсяг додатків не повинен перевищувати обсяг самої роботи.

- ✓ **Інформація про використання систем штучного інтелекту в кваліфікаційній роботі**

Зазначається факт використання систем штучного інтелекту (ШІ), якщо такі інструменти застосовувалися під час підготовки дослідження. Інформація має містити назву використаної системи, мету її застосування, характер виконаних за її допомогою завдань і межі використання згенерованих або перетворених матеріалів.

Якщо системи ШІ не використовувалися, автор зазначає це окремо.

1. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

- ✓ **Загальні вимоги**

Робота оформлюється на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210х297 мм) машинописним способом (за допомогою комп'ютерної техніки).

Обсяг основного тексту кваліфікаційної роботи повинен бути **не менше 50 сторінок**, включаючи титульний аркуш, зміст, Вступ та Висновки. Список використаних джерел, резюме та додатки не включаються до основного тексту кваліфікаційної роботи.

Шрифт – ***Times New Roman***, розмір – 14 пт, міжрядковий інтервал – 1,5 (з розрахунку не більше 30 рядків на сторінці), вирівнювання тексту в абзаці – за шириною.

Текст розміщується на сторінці, залишаючи поля таких розмірів: верхнє, нижнє – не менше 20 мм, праве – не менше 15 мм, ліве – не менше 25 мм. Абзацний відступ повинен бути однаковим впродовж усього тексту роботи і дорівнювати п'яти знакам (1,25).

Під час виконання роботи необхідно дотримуватись рівномірної щільності, контрастності й чіткості шрифту.

Структурні елементи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не нумерують, а їх назви правлять за заголовки структурних елементів.

Заголовки ***структурних елементів і розділів*** кваліфікаційної роботи слід розташовувати посередині рядка і друкувати великими літерами напівжирним шрифтом без крапки в кінці, не підкреслюючи.

Заголовки ***підрозділів*** слід починати з абзацного відступу і друкувати маленькими літерами, крім першої великої, напівжирним шрифтом, не підкреслюючи. Крапку наприкінці заголовка не ставлять.

Заголовки ***пунктів*** друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці у підбір до тексту. У кінці заголовка пункту, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Відстань між найменуванням першого розділу та підрозділу, між підрозділом та текстом складає 1 абзацний відступ (приблизно 15 мм).

Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою. Перенесення слів у заголовку розділу не допускається.

Не допускається розміщувати назву розділу, підрозділу і пункту в нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту.

Наприклад:

РОЗДІЛ 2
ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

2. 1. Природно-географічні туристично-рекреаційні ресурси

Велика Британія разом із безліччю дрібних островів утворює архіпелаг з різноманітним ландшафтом і природою. Це є наслідком того, що Британські острови колись становили єдине ціле з Європою та відокремилися від материка після затоплення низинних земель. ……..

- ✓ **Нумерація сторінок**

Сторінки кваліфікаційної роботи нумеруються арабськими цифрами за наскрізною нумерацією впродовж усього тексту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки у кінці.

Титульний аркуш включають до загальної нумерації сторінок роботи, але номер сторінки не проставляють. Ілюстрації й таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок роботи.

- ✓ **Нумерація розділів та підрозділів**

Розділи, підрозділи і пункти кваліфікаційної роботи слід нумерувати арабськими цифрами. Такі структурні частини роботи як ЗМІСТ, ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ не мають порядкового номера.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ». Потім із нового рядка друкують заголовок розділу великими літерами. Крапки після номера розділу (наприклад, РОЗДІЛ 1) і після назви розділу не ставлять.

Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок підрозділу. Пункти повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу або підрозділу. Номер пункту складається з номера розділу, порядкового номера підрозділу та порядкового номера пункту, відокремлених крапкою. Після номера пункту крапку не ставлять, наприклад: 1.1.1, 1.1.2 і т.д.

Кожний розділ повинен починатися з нової сторінки. Підрозділи і пункти – продовжуються на тій же сторінці, де завершився текст попереднього підрозділу або пункту, відділяючись від нього одним пустим рядком.

- ✓ **Ілюстрації**

Ілюстрації (рисунки, графіки, схеми, діаграми) слід розміщувати у роботі безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. Рисунки слід розміщувати таким чином, щоб їх можна було розглядати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. На всі ілюстрації мають бути зроблені посилання у тексті кваліфікаційної роботи. Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують по центру під ілюстрацією. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані.

Ілюстрація позначається словом «Рис. ____», яке разом з назвою ілюстрації розміщують після пояснювальних даних.

Ілюстрації слід нумерувати арабськими цифрами наскрізною порядковою нумерацією у межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Наприклад, рис. 2.3., де 2 – номер розділу, 3 – порядковий номер рисунку в межах другого розділу. Між номером ілюстрації і її назвою ставиться крапка.

Приклади оформлення ілюстрацій наведені у додатку Г.

- ✓ **Таблиці**

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді таблиць. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті кваліфікаційної роботи.

Таблицю слід нумерувати арабськими цифрами наскрізною порядковою нумерацією у межах розділу, за винятком таблиць, що наводяться у додатках.

Таблиця повинна мати назву, яку друкують малими літерами (крім першої великої) і розміщують над таблицею по центру. Назва має бути стислою і відбивати зміст таблиці.

Слово «Таблиця ____» вказують один раз справа курсивом над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть: «*Продовження табл.* ____» з зазначенням номера таблиці. Номер таблиці складається з номера розділу і

порядкового номеру таблиці, наприклад *Таблиця 2.3* – третя таблиця другого розділу. Крапка вкінці не ставиться.

Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення з заголовком.

Приклади оформлення таблиць наведені у додатку Г.

- ✓ **Переліки**

Переліки, за потреби, можуть бути наведені всередині підрозділів. Перед переліком ставлять двокрапку. Перед кожною позицією переліку слід ставити малу літеру української абетки з дужкою, або, не нумеруючи – дефіс (перший рівень деталізації).

Наприклад:

Еколого-географічні фактори, що впливають на розвиток туризму в країні:

- географічне положення;
- характер рельєфу;
- погодно-кліматичні умови;
- наявність водних об'єктів, привабливих для туристів;
- різноманітність флори та фауни;
- рівень забрудненості довкілля.

Для подальшої деталізації переліку слід використовувати арабські цифри з дужкою (другий рівень деталізації).

Переліки першого рівня деталізації друкують малими літерами з абзацного відступу, другого рівня – з відступом відносно місця розташування переліків першого рівня.

- ✓ **Загальні правила цитування та посилання на використані джерела**

Під час написання кваліфікаційної роботи здобувач повинен посилатися на авторів і джерела, з яких наводяться матеріали, або звідки взято ідеї, висновки, методики. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли наявний у них матеріал не включений до останнього видання.

Загальні вимоги до цитування такі:

- текст цитати наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання;
- цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками;
- кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;
- при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело.

Зразки оформлення внутрішньотекстових посилань в APA стилі

Внутрішньотекстове посилання (оформлюється у круглих дужках) містить інформацію про: автора праці (редактора/укладача/назву цитованого джерела, якщо автор відсутній), рік видання та сторінковий інтервал (номери сторінок, з яких наводиться цитата). Сторінковий інтервал дозволяється не вказувати, якщо ви не наводите цитату, а висловлюєте якусь ідею чи посилаєтесь на роботу в цілому.

Тип авторства	Зразки оформлення
Один автор	(Прізвище, рік) Стиль APA є складним форматом цитування для тих, хто вперше навчається (Jones, 1998). *Посилання в тексті:* Прізвище (рік) За словами Джонса (1998), стиль APA є складним форматом цитування для тих, хто вперше навчається.
Два автора	(Прізвище 1-го автора & Прізвище 2-го автора, рік) (Вегенер & Петті, 1994) *Посилання в тексті:* Прізвище 1-го автора та Прізвище 2-го автора (рік) Дослідження Вегенера та Петті (1994) підтверджують...
3 або більше авторів	(Прізвище 1-го автора та ін., рік) (Баган та ін., 2022) (Tscheuschner et al., 2020) *Посилання в тексті:* Прізвище 1-го автора та ін. (рік) Баган та ін. (2022) пропонують... Tscheuschner et al. (2020) *Якщо декілька джерел з трьома або більше авторами мають той самий рік видання і однакове прізвище першого автора (перших авторів) та скорочуються до ідентичних внутрішньотекстових посилань за шаблонами, наведеними вище, це призводить до неможливості розрізнити відповідні праці в тексті роботи. Наприклад:* Васько, Корольова, Кирисюк, Капранов, та Шутова (2022) Васько, Корольова, Савчук, Гнезділова, Бабелюк та Черхава (2022) *Внутрішньотекстові посилання в праці оформлюють так:* (Васько, Корольова, Кирисюк та ін., 2022) (Васько, Корольова, Савчук та ін., 2022) *Проте, якщо після першого відмінного автора залишається прізвище лише одного автора, його не скорочують до «та ін.»* (Самійленко, Боднар, Герлій та Панчук, 2020) (Самійленко, Боднар, Герлій та Попова, 2020)
Різні автори, але однакові прізвища	*Слід додати ініціали авторів, щоб відрізнити їх:* (В. Р. Радомська, 2020) (Л. А. Радомська та Азарова, 2009)
Кілька авторів з однаковими прізвищами	*При багаторазовому цитуванні авторів з однаковими прізвищами, слід додати прізвища співавторів для розрізняння:*

	...(Brown, Smith, et al., 1998) to distinguish from (Brown, Taylor, et al., 1998).
Кілька робіт одного автора	*Якщо потрібно навести декілька праць того самого автора, прізвище автора зазначають лише раз, а роки праць наводять за хронологією та відокремлюють комою:* (Шевельов, 1942, 1943, 1949)
Кілька робіт: один автор і один рік	*При багаторазовому цитуванні одного автора і одного й того ж року видання, слід до років видання додати малу літеру – a, b, c і т.д.* (Клименко, 2017a) (Клименко, 2017b)
Невідомий автор	Слід надати кілька перших слів назви. *Якщо джерело не має зазначеного автора, у внутриньотекстовій цитаті замість прізвища автора зазначають назву праці; якщо назва праці виділена курсивом у списку використаних джерел, її виділяють курсивом і в посиланні у тексті, якщо ж ні – її наводять у лапках:* (*Боґрач по-закарпатськи*) («Про особливості надання житлових субсидій», 2020)
Корпорація або група авторів	*При першому цитуванні назву організації надають повністю, абревіатуру – в квадратних дужках*: ... (Australian Institute of Health and Welfare [AIHW], 2005) thereafter ... (AIHW, 2005). *Якщо абревіатура не так широко відома, надають повну назву при кожному цитуванні: ...* (Australian Research Council, 1996).
Кілька звернень	*Якщо потрібно навести декілька праць різних авторів в одному внутрішньотекстовому посиланні в дужках, такі посилання розміщують за алфавітом та відокремлюють знаком «крапка з комою»:* (Безпояско та ін., 1993; Дудик та Прокопчук, 2010; Редько, 1966)
Посилання на певні частини джерела	*За потреби процитувати конкретний фрагмент джерела (сторінку або сторінки) реквізити такого фрагмента зазначають у внутрішньотекстовому посиланні через кому після року видання:* (Вихованець, 1988, с. 14–16)

Зразки оформлення цитувань у тексті роботи

Тип цитати	Зразки оформлення
Парафраз	Не береться в лапки. Прізвище(а) автора(ів) може з’явитися: - в самому реченні, тоді після нього у круглих дужках зазначається рік видання; - в дужках після парафрази разом із роком видання (через кому). У редакційно-видавничому процесі існує кілька етапів редагування (Тимошик, 2004). За Тимошиком (2004), у редакційно-видавничому процесі існує кілька етапів редагування. *Обидва посилання вказують на те, що інформація, яка міститься в реченні, може бути розміщена у праці Тимошика,*

	виданій 2004 року. Більш розгорнута інформація про згадане джерело буде міститися у списку використаних джерел.
Короткі цитати	*Якщо Ви прямо цитуєте твір, вам потрібно буде вказати автора, рік публікації та номер сторінки для посилання (передує «с.» для однієї сторінки та «сс.» для кількох сторінок, з номерами сторінок, розділеними тире).* *Почати цитату можна сигнальною фразою, яка містить прізвище автора та в дужках дату публікації.* За словами В. Джонса (1998), «учні часто відчували труднощі з використанням стилю APA, особливо коли це був їхній перший раз» (с. 199). В. Джонс (1998) виявив, що «студентам часто важко використовувати стиль APA» (с. 199); які наслідки це має для вчителів?
Блокова цитата	*Складається з понад трьох рядків тексту. Подається в тексті з нового рядка з абзацним відступом для всієї цитати, не береться в лапки. Міжрядковий інтервал – подвійний. Після тексту цитати ставиться крапка і вказується вихідне джерело в дужках.* У галузі видавничої справи поняття «редагування» перш за все використовується для позначення видів роботи, безпосередньо пов'язаних із діяльністю органів друку. Сучасне редагування належить до сфери суспільнокультурної професійної діяльності, що спрямована на аналіз і вдосконалення мовних творів під час їх підготовки до відтворення засобами поліграфії або до трансляції. (Хоню, 2006, с. 45) *Якщо у внутрішньотекстовому посиланні ви зазначаєте назву джерела, тоді всі слова назви мають починатися з великої літери. Курсивом необхідно виділяти назви крупних творів (книги), наприклад: (Українська Мова, 2009, с. 6). Назви невеликих робіт (частини книги, статті) беруться в лапки, наприклад: («Правопис слів іншомовного походження», 2009, с. 103).*
Цитати з джерел без сторінок	*Прямі цитати з джерел, які не містять сторінок, не повинні посилатися на номер сторінки. Замість цього ви можете посилатися на інший логічний ідентифікаційний елемент: параграф, номер розділу, номер розділу, номер таблиці тощо. Старіші твори (наприклад, релігійні тексти) також можуть містити спеціальні ідентифікатори місця, наприклад номери віршів.* В. Джонс (1998) виявив різноманітні причини невдоволення студентів переважаючою практикою цитування (параграфи 4 – 5). Мета-аналіз доступної літератури (Jones, 1998) виявив неузгодженість у широкомасштабних дослідженнях навчання студентів (табл. 3)

При посиланнях на розділи, підрозділи, ілюстрації, таблиці, додатки зазначають їх номери. При посиланнях слід писати: «… у розділі 2 …», « дивись 2.1…», «… на рис. 1.3. …», «… у таблиці 3.1. …», «… у Додатку А…».

- ✓ **Список використаних джерел**

Список використаних джерел оформляється в APA стилі.

Стиль APA (American Psychological Association (APA) Style) – міжнародний стиль оформлення цитувань та посилань у наукових і навчально-методичних працях. APA стиль передбачає використання посилань у тексті роботи щоразу, коли її автор цитує джерело.

Список використаних джерел слід розміщувати в кінці роботи на окремій сторінці. Бібліографічний опис джерел наводиться в алфавітному порядку, нумерується від першої до останньої назви. Якщо в бібліографічному описі зазначено кілька робіт одного й того ж автора, редактора або упорядника, тоді записи розташовуються в хронологічному порядку за роками видання в порядку зростання.

Спочатку розташовують джерела кирилицею, потім латиницею, за ними – Інтернет-ресурси (офіційні сайти організацій, об'єднань тощо).

Зразок оформлення списку використаних джерел наведено у Додатку В.

- ✓ **Додатки**

Додатки слід оформлювати як продовження кваліфікаційної роботи на її наступних сторінках, ***розташовуючи додатки у порядку появи посилань на них у тексті роботи.***

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки напівжирним шрифтом. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої напівжирним шрифтом повинно бути надруковано слово «Додаток ___» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Ґ, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Один додаток позначається як Додаток А.

Додатки повинні мати спільну з попередніми частинами роботи наскрізну нумерацію сторінок.

Ілюстрації, таблиці, формули і рівняння, що є у тексті додатка, слід нумерувати в межах одного додатка, наприклад, рис. Б. 2. – другий рисунок додатка Б.; таблиця А. 1 – перша таблиця додатка А; формула (В.3) – третя формула додатку В. Приклади оформлення наведені у додатку Д.

Якщо в додатку одна ілюстрація, одна таблиця, одна формула, одне рівняння, їх нумерують, наприклад, рис. А.1, таблиця А.1, формула А.1.

6. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Захист кваліфікаційної роботи є обов'язковою її складовою.

До захисту допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі вимоги навчального плану за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти.

Не пізніше ніж за тиждень до початку атестації здобувачів вищої освіти завідувач кафедри подає деканові пакет документів до захисту кваліфікаційної роботи кожним здобувачем, що містить:

- письмове подання голові екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти щодо захисту кваліфікаційної роботи;
- кваліфікаційну роботу здобувача із записом висновку завідувача кафедри про допуск студента до захисту (один примірник);
- довідку про результати перевірки на оригінальність тексту кваліфікаційної роботи;
- висновок наукового керівника кваліфікаційної роботи (відгук);
- письмову рецензію на кваліфікаційну роботу;
- довідки чи акти про впровадження наукових досліджень, листи-замовлення підприємств на виконання кваліфікаційної роботи (за наявності);
- засвідчені в установленому порядку копії публікацій здобувача (за наявності);
- можуть подаватися й інші матеріали, що характеризують освітню та професійну компетентність здобувача-випускника, наукову та практичну цінність виконаної ним / нею кваліфікаційної роботи.

Рецензент на кваліфікаційну роботу призначається на засіданні кафедри з числа викладачів кафедри.

Рецензія, як правило, містить характеристику актуальності теми, обґрунтованості її вибору, правильності побудови структури роботи, ступеню розкриття теми. Зазначаються переваги та недоліки роботи. Проводиться аналіз переконливості та обґрунтованості висновків і пропозицій, представлених у роботі. Звертається увага на якість оформлення, стиль викладення матеріалу.

У рецензії має бути виставлена рекомендована оцінка за виконання кваліфікаційної роботи за прийнятою 100-бальною системою – максимум 70 балів (згідно з критеріями оцінювання кваліфікаційної роботи).

Кафедра за актом передає бібліотеці електронний варіант кваліфікаційної роботи для внесення бібліотекою цієї роботи до репозитарію Університету. Роботи мають бути внесені до репозитарію до початку атестації здобувачів вищої освіти.

Захист кваліфікаційної роботи відбувається на засіданні екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти у порядку усного виступу здобувача, його відповіді на поставлені питання і оцінки кваліфікаційної роботи.

Процедура засідання екзаменаційної комісії під час захисту кваліфікаційної роботи бакалавра передбачає:

- оголошення головою ЕК прізвища, імені та по батькові здобувача, теми його кваліфікаційної роботи;
- оголошення головою ЕК результатів перевірки на оригінальність тексту кваліфікаційної роботи;
- оголошення головою ЕК здобутків випускника (наукових, творчих, рекомендації випускової кафедри);
- виступ студента в довільній формі про зміст роботи, її актуальність і новизну, основні наукові висновки, отримані результати. При цьому обов'язково мають використовуватися різні форми візуалізації виступу, зокрема використання мультимедійних засобів та ін.;
- відповіді на запитання голови і членів екзаменаційної комісії та присутніх на засіданні ЕК;
- оголошення головою ЕК висновку наукового керівника чи виступ наукового керівника зі стислою характеристикою роботи здобувача-випускника в процесі підготовки кваліфікаційної роботи;
- оголошення головою екзаменаційної комісії рецензії на кваліфікаційну роботу;
- відповіді студента на зауваження рецензента кваліфікаційної роботи, голови, членів ЕК, присутніх на засіданні екзаменаційної комісії;
- оголошення голови екзаменаційної комісії про закінчення захисту.

У разі виробничої необхідності процедура приймання і захисту кваліфікаційних робіт може проводиться в онлайн режимі з використанням ІТ-технологій (платформи Microsoft Teams).

Оцінка на захисті кваліфікаційної роботи виставляється згідно з критеріями оцінювання, з урахуванням того, що за власне кваліфікаційну роботу (її зміст, оформлення) виставляється за прийнятою 100-бальною системою максимум 70 балів, а за захист кваліфікаційної роботи – 30 балів. При виставленні оцінки за кваліфікаційну роботу, яку здобувач вищої освіти виконав і захистив на засіданні екзаменаційної комісії, голова і члени цієї комісії беруть до уваги рекомендовану оцінку за кваліфікаційну роботу, виставлену рецензентом цієї роботи, але ***остаточне рішення щодо оцінки за кваліфікаційну роботу і її захист приймає екзаменаційна комісія з атестації здобувачів вищої освіти.***

Якщо відповідь здобувача на захисті кваліфікаційної роботи не відповідає вимогам рівня атестації чи в разі виявлення факту порушення здобувачем академічної доброчесності під час атестації, ЕК ухвалює рішення про те, що здобувач-випускник не пройшов атестацію, і в протоколі засідання екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти цьому здобувачеві виставляється оцінка «незадовільно» (0 – 59 балів; F).

Якщо здобувач не з'явився на засідання ЕК для захисту кваліфікаційної роботи без поважної причини, у протоколі ЕК зазначається, що він є неатестованим у зв'язку з неявкою на засідання.

У разі, якщо здобувач не з’явився на засідання ЕК з поважної причини, що підтверджено відповідними документами, йому / їй відповідно призначається інша дата захисту кваліфікаційної роботи.

Критерії оцінювання написання та захисту кваліфікаційної роботи

Підсумкові результати захисту кваліфікаційних робіт оцінюються з використанням комплексної системи оцінювання: за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС і національною шкалою.

№ з/п	Критерії	Макс. кількість балів	Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка в балах
1.	Відповідність наукового апарату дослідження рівню кваліфікаційної роботи: актуальність теми дослідження; об’єкт, предмет, мета, завдання, методи дослідження; науковість, логічність викладу і відповідність темі дослідження	10	- науковий апарат чіткий, повний і взаємоузгоджений; - наявні поодинокі несуттєві неточності; - наявні незначні недоліки в окремих складових; - окремі складові потребують уточнення; - наявні помітні недоліки у формулюваннях і взаємозв’язках; - окремі складові сформульовані нечітко або неповно; - є суттєві недоліки більшості складових наукового апарату; - науковий апарат частково відповідає темі дослідження; - науковий апарат сформульовано неповно, ключові складові недостатньо узгоджені; - науковий апарат має істотні недоліки й лише частково відповідає темі; - науковий апарат відсутній або не відповідає темі кваліфікаційної роботи.	10 9 8 7 6 5 4 3 2 1 0
2.	Критичний аналіз інформаційних і літературних джерел з теми дослідження; достатність обсягу використаних наукових джерел	10	- ґрунтовний критичний аналіз, достатній обсяг актуальних наукових джерел, їх творче осмислення та зіставлення; - глибокий аналіз і достатня кількість джерел; наявні поодинокі несуттєві недоліки; - належний аналіз і достатній обсяг джерел, проте критичне	10 9

			осмислення окремих праць обмежене; - загалом змістовний аналіз, але недостатньо зіставлено наукові позиції авторів; - аналіз переважно описовий, окремі джерела недостатньо опрацьовані; - поверховий аналіз, обмежене використання наукових джерел; - недостатній обсяг джерел, слабкий критичний аналіз, переважає просте відтворення інформації; - фрагментарний аналіз, використано недостатню кількість наукових джерел; - джерельна база обмежена, аналіз переважно формальний; - поодинокі джерела використано без належного аналізу; - аналіз джерел відсутній або джерельна база практично не сформована.	8 7 6 5 4 3 2 1 0
3.	Повнота, науковий рівень обґрунтування розробок і запропонованих рішень: - рівень самостійності роботи; - відповідність змісту назві, поставленій меті та завданням; - адекватність методики дослідження заявленим завданням; - якість інтерпретації результатів дослідження, аргументованість висновків; наявність власних пропозицій і рекомендацій з предмета дослідження	20	- робота самостійна, повністю відповідає темі, меті й завданням; методика адекватна, результати ґрунтовно інтерпретовані, висновки аргументовані, пропозиції оригінальні та обґрунтовані; - усі складові опрацьовані на високому рівні, наявні поодинокі несуттєві недоліки; - високий рівень самостійності, обґрунтованості рішень і якості висновків; - зміст повністю відповідає темі, меті й завданням; окремі аспекти потребують незначного уточнення; - належний науковий рівень, аргументовані висновки та практично значущі пропозиції; - робота загалом ґрунтовна, проте окремі рішення недостатньо переконливо обґрунтовані;	20 19 18 17 16 15

			- належне виконання більшості завдань, наявні окремі недоліки в інтерпретації результатів; - зміст відповідає основним вимогам, проте аргументація окремих висновків недостатня; - результати загалом обґрунтовані, але пропозиції мають обмежений рівень самостійності; - часткове виконання окремих завдань, недостатня глибина аналізу та обґрунтування рішень; - робота має помітні недоліки в методиці, інтерпретації результатів і формулюванні висновків; - недостатня аргументованість висновків, обмеженість власних пропозицій; - окремі завдання виконані неповністю, наукове обґрунтування поверхове; - слабкий зв’язок між метою, завданнями, результатами та висновками; - суттєві недоліки методики й інтерпретації результатів, пропозиції недостатньо обґрунтовані; - значна частина завдань розкрита поверхово, висновки мають переважно описовий характер; - зміст частково відповідає темі, результати недостатньо обґрунтовані; - фрагментарне виконання завдань, відсутня належна аргументація більшості висновків; - робота має суттєві недоліки за більшістю складових критерію; - результати практично не обґрунтовані, власні пропозиції відсутні або формальні; - роботу не виконано або її зміст не відповідає темі дослідження.	14 13 12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1 0

4.	Практична цінність розробок і запропонованих рішень	20	- розробки мають високу практичну цінність, пропозиції конкретні, обґрунтовані та готові до впровадження; - пропозиції практично значущі, реалістичні та належно обґрунтовані, водночас наявні поодинокі несуттєві недоліки; - розробки мають чітке практичне спрямування та високий потенціал застосування; - пропозиції конкретні й доцільні, проте окремі аспекти впровадження недостатньо деталізовані; - розробки мають практичну цінність, більшість рішень належно обґрунтована; - пропозиції доцільні, але потребують окремих уточнень для практичного застосування; - практична значущість розробок обґрунтована, проте можливості впровадження розкрито не повністю; - запропоновані рішення можуть бути використані на практиці, однак їх обґрунтування недостатньо ґрунтовне; - наявні практично корисні пропозиції, але їх конкретизація обмежена; - практична цінність окремих розробок недостатньо аргументована; - пропозиції мають загальний характер, можливості їх практичного застосування розкрито частково; - практична значущість розробок обмежена, недостатньо визначено умови їх застосування; - запропоновані рішення частково придатні до використання, проте потребують суттєвого доопрацювання;	20 19 18 17 16 15 14 13 12 11 10 9 8

			- практичні рекомендації недостатньо конкретні та обґрунтовані; - практична цінність окремих пропозицій незначна, механізми їх реалізації не розкрито; - пропозиції переважно декларативні, практичне застосування недостатньо обґрунтоване; - розробки мають обмежену практичну цінність, конкретні механізми впровадження відсутні; - практичні рекомендації поодинокі та поверхові; - практична цінність розробок майже не обґрунтована; - практичні пропозиції формальні та фактично непридатні до застосування; - практичні розробки й рекомендації відсутні.	7 6 5 4 3 2 1 0
5.	Відповідність кваліфікаційної роботи нормативним документам України, державним стандартам: - грамотність, науковий стиль викладу; - відповідність структури, обсягу роботи вимогам, затвердженим кафедрою; - якість оформлення роботи та бібліографічного списку; - культура посилань на використані джерела і літературу	10	- робота повністю відповідає нормативним вимогам, має належну структуру, грамотний науковий виклад, якісне оформлення та коректні посилання; - робота відповідає вимогам, наявні поодинокі несуттєві недоліки оформлення; - незначні недоліки в оформленні, бібліографічному списку або посиланнях; - окремі порушення вимог до структури, оформлення чи наукового стилю; - помітні недоліки оформлення, бібліографічного списку та культури посилань; - численні помилки оформлення, мовні неточності, часткова невідповідність установленим вимогам; - суттєві порушення вимог до структури, обсягу й оформлення роботи; - значна кількість помилок, недостатня грамотність і	10 9 8 7 6 5 4

			неналежне оформлення посилань; - робота переважно не відповідає встановленим вимогам до оформлення та структури; - грубі порушення нормативних вимог, численні помилки й некоректні посилання на джерела; - робота не відповідає основним установленим вимогам до структури, оформлення та академічного цитування.	3 2 1 0
6.	Змістовність доповіді, презентації та відповідей на запитання голови та членів екзаменаційної комісії	30	- доповідь змістовна, логічна й вичерпна, презентація якісна та інформативна, відповіді повні, аргументовані й переконливі; - високий рівень доповіді, презентації та відповідей, наявні лише несуттєві недоліки; - матеріал ґрунтовно розкрито, презентація відповідає змісту роботи, відповіді аргументовані; - доповідь і презентація якісні, відповіді переважно повні та обґрунтовані; - належний рівень представлення результатів, поодинокі неточності у відповідях; - змістовна доповідь, добре структурована презентація, незначні недоліки аргументації; - основні результати розкрито повно, відповіді загалом правильні; - доповідь послідовна, презентація інформативна, окремі відповіді недостатньо деталізовані; - достатнє розкриття теми, проте окремі положення висвітлено неповно; - доповідь і презентація загалом якісні, наявні окремі недоліки у відповідях;	30 29 28 27 26 25 24 23 22 21

			- основний зміст роботи представлено, проте аргументація та відповіді потребують уточнення; - доповідь частково поверхова, презентація недостатньо інформативна; - результати розкрито не повністю, відповіді на окремі запитання неповні; - порушено логічність викладу, недостатньо обґрунтовано окремі положення; - доповідь має змістові прогалини, презентація частково відображає результати дослідження; - неповне розкриття результатів, відповіді переважно поверхові; - доповідь недостатньо структурована, презентація містить обмежений обсяг інформації; - основні результати висвітлено фрагментарно, відповіді недостатньо аргументовані; - значні недоліки у змісті доповіді, презентації та відповідях; - непослідовний виклад, слабке обґрунтування результатів, неповні відповіді; - поверхове представлення роботи, недостатнє володіння її змістом; - доповідь і презентація малоінформативні, більшість відповідей неповні; - результати дослідження висвітлено фрагментарно, відповіді переважно неточні; - суттєві недоліки доповіді, презентації та відповідей на запитання; - слабке розуміння основних результатів дослідження, значні труднощі з відповідями; - доповідь поверхова, презентація не розкриває змісту роботи, відповіді незадовільні;	20 19 18 17 16 15 14 13 12 11 10 9 8 7 6 5

			- основні результати не розкрито, відповіді переважно неправильні; - фрагментарне представлення роботи, відсутність належної аргументації; - зміст доповіді майже не розкрито, відповіді не демонструють розуміння теми; - доповідь і презентація формальні, відповіді на запитання практично відсутні; - доповідь і презентація відсутні, відповіді на запитання не надано.	4 3 2 1 0
	Разом	**100**		

Результати написання та захисту кваліфікаційної роботи визначаються оцінками: **“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”** за національною шкалою оцінювання та відповідною кількістю балів за шкалою ЄКТС.

Сума балів за написання та захист кваліфікаційної роботи	**Оцінка за шкалою ЄКТС**	**Оцінка за національною шкалою**
90 – 100	A	**Відмінно**
82 – 89	B	**Добре**
75 – 81	C	**Добре**
66 – 74	D	**Задовільно**
60 – 65	E	**Задовільно**
0 – 59	F	**Незадовільно**

Додаток А

Зразок титульної сторінки кваліфікаційної роботи
(ступінь вищої освіти «бакалавр»)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історії і туризму

Кваліфікаційна робота
на тему: «ХАРАКТЕРИСТИКА ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ»

Допущено до захисту
«___» _____ 2027 року

здобувача вищої освіти групи _____
факультету туризму, бізнесу і психології
освітньої програми Туристичне обслуговування
за спеціальністю 242 Туризм і рекреація

П І Б

Завідувач кафедри
історії і туризму

_____
(підпис)
проф. Володимир ВАСИЛЬЧУК

Науковий керівник:
кандидат історичних наук, доцент
Максим ГЕДІН

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

КИЇВ – 2027

Додаток Б

Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи

ВСТУП……..……. 3

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ 5

1.1. Понятійно-термінологічний апарат дослідження……..… 5

1.2. Підходи до класифікації туристсько-рекреаційних ресурсів…… 10

1.3. Методи дослідження.…… 13

РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ…….…..… 18

2.1. Природно-географічні туристсько-рекреаційні ресурси …….. 18

2.2. Природно-антропогенні туристсько-рекреаційні ресурси …….. 25

2.3. Суспільно-історичні туристсько-рекреаційні ресурси …….. 30

РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ……...… 34

3.1. Туристсько-рекреаційне районування Великої Британії.…… 34

3.2. Аналіз туристичних потоків Великої Британії…..... 38

3.3. SWOT-аналіз туристичного продукту …….. 45

ВИСНОВКИ…… 50

РЕЗЮМЕ/ RESUME…… 53

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……..……. 54

ДОДАТКИ…… 60

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В КВАЛІФІКАЦІЙНІЙ РОБОТІ……..... 66

Додаток В

Зразки оформлення списку використаних джерел відповідно до вимог APA стилю

НАУКОВІ СТАТТІ	
Тип статті	**Зразки оформлення**
Стаття, якій присвоєно DOI	Автор, А. А., & Автор, Б. Б. (рік видання). Назва статті. *Назва Журналу, номер випуску* (номер), сторінки статті. https://doi.org/
Один автор	Харченко, С. В. (2019). Мовне оформлення реєстрів зелених насаджень (цінних рослин) парків і скверів як різновиду довідкових видань. *Міжнародний філологічний часопис*, *10*(3), 52 – 60. https://doi.org/10.31548/philolog2019.03.052
Два автора	Стародубцев, А. А., & Стебелєв, А. М. (2019). Теоретико-правовий аналіз етичних засад адвокатської діяльності. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право», 7*(2), 90 – 96. https://doi.org/10.26565/2075-1834-2019-28-11
3 або більше авторів	Wolchik, S. A., West, S. G., Sandler, I. N., & Griffin, W. A. (2000). An experimental evaluation of theory-based mother and mother-child programs for children of divorce. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 68*(5), 843 – 856. https://doi.org/10.1037//0022-006X.68.5.843
Стаття, для якої DOI не присвоєно, але є URL-адреса	Автор, А. А., & Автор, Б. Б. (рік публікації). Назва статті. *Назва Журналу, номер випуску*(номер), сторінки статті. http:// Trankle, S. A., & Haw, J. A. (2009). Predicting Australian health behaviour from health beliefs. *Electronic Journal of Applied Psychology*, *5*(2), 9 – 17. http://ojs.lib.swin.edu.au/index.php/ejap/
КНИГИ ТА ЧАСТИНИ (РОЗДІЛИ) КНИГИ	
Тип книги	**Зразки оформлення**
Книга з автором (авторами)	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги*. Видавництво. Кормишкін, Ю. А. (2018). *Бізнес-інфраструктура аграрного підприємництва*. МНАУ. Врублевська, О. О., Катеруша, Г. П., & Гончарова, Л. Д. (2013). *Кліматологія*. Екологія.
Книга з автором (авторами) і редактором	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги* (Ініціали Прізвище редактора, Ред.). Видавництво. Shakespeare, W. W. (2007). *Complete works* (J. W. Bate & E. W. Rasmussen, Eds.). Modern Library.
Книга без зазначення автора (з редактором)	Прізвище, Ініціали редактора (редакторів). (Ред.). (Рік). *Назва книги*. Видавництво. Роговий, Ю. А. (Ред.). (2014). *Українознавство*. Проспект.
Перекладена книга	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги* (Ініціали Прізвище перекладача, Пер.). Видавництво.

	(Оригінал опубліковано рік опублікування оригіналу р.) Мандзоні, А. А. (2009). *Заручені* (П. А. Соколовський, Пер.). Фоліо. (Оригінал опубліковано 1823 р.)
Перевидання книги	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги* (номер видання). Видавництво. Лукашевич, В. М. (2007). *Глобалістика* (2-ге вид.). Новий Світ.
Окремий том (частина багатотомного видання)	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги* (Т. номер тому). Видавництво. Комарницька, Т. К., & Комісаров, К. Ю. (2012). *Сучасна японська літературна мова* (Т. 2). Видавничий дім Дмитра Бураго. *Якщо том, на який потрібно послатися, має окрему власну назву, використовуйте такий шаблон:* Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги: Т. номер тому. Назва тому*. Видавництво. Войтович, Л. А., & Овсінський, Ю. А. (2017). *Історія війн і військового мистецтва: Т. 1. Від зачатків військової організації до професійних найманих армій (бл. 3060 р. до Христа — початок XVI ст.).* Фоліо.
Частина (розділ) книги	Прізвище, Ініціали автора (авторів). Назва частини книги. У Ініціали Прізвище редактора (Ред.), *Назва книги* (с. сторінки). Видавництво. Іваненко, О. М. (2016). Особливості міжнародного морського права. У О. Г. Артюх (Ред.), *Міжнародне право* (с. 24 – 36). Правнича спілка. Woll, B., & Adam, R. (2012). Sign language and the politics of deafness. In M. Martin-Jones, A. Blackledge, & A. Creese (Eds.), *The Routledge handbook of multilingualism* (pp. 100 – 115). Routledge.
ІНШІ ДЖЕРЕЛА	
Тип джерела	**Зразки оформлення**
Опублікована дисертація	Прізвище, Ініціали автора. (Рік). *Назва роботи* [Тип роботи, Університет]. База даних. http:// Корхова, М. М. (2015). *Продуктивність сортів пшениці м'якої озимої залежно від строків сівби та норм висіву в умовах Південного Степу України* [Дис. канд. с.-г. наук, Миколаївський національний аграрний університет]. Інституційний репозитарій Миколаївського національного аграрного університету. http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/2677 Moss, C. L. (2015). *Expanded internet art and the informational milieu* (Publication No. 3740855) [Doctoral dissertation, New York University]. PQDT Open. https://pqdtopen.proquest.com/doc/1753118023.html?FMT=AI
Неопублікована дисертація	Прізвище, Ініціали автора. (Рік). *Назва роботи* [Неопубл. тип роботи]. Університет.

	Лісовський, С. А. (2004). *Економіко-географічні засади збалансованого розвитку України* [Неопубл. дис. д-ра геогр. наук]. Інститут географії Національної академії наук України. Aragon, L. (2003). *Factors to consider when selecting paraprofessionals for participation in a teacher preparation program* [Unpublished doctoral dissertation]. University of Colorado at Denver.
Автореферат	Прізвище, Ініціали автора. (Рік). *Назва роботи* [Автореф. тип роботи, Університет]. База даних. http:// Заїнчківська, І. П. (2020). *Етнорелігійні виміри творчої спадщини І. Огієнка* [Автореф. дис. канд. філос. наук, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова]. ENPUIR. http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/28228 Ковалинська, І. В. (2011). *Формування загальнокультурної компетенції майбутніх фахівців технічного профілю в процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу* [Автореф. дис. д-ра пед. наук, Хмельницький національний університет]. Інституційний репозиторій Київського університету імені Бориса Грінченка. http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5743
Матеріали конференцій (тези)	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). Назва доповіді. У Ініціали Прізвище редактора (Ред.), *Назва збірника конференції* (с. сторінки). Видавництво. http:// Батрак, А. К. (2015). До питання про мораторій на відчуження земельних ділянок. У Д. В. Санніков, І. В. Ігнатенко, А. П. Гетьман, М. В. Шульга (Ред.), *Перші кроки в науці земельного, аграрного та екологічного права* (с. 42 – 45). Видавництво Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. http://nauka.nlu.edu.ua/download/zemelnoe2015.pdf Мартинюк, Д. (2020). Вихід біетанолу з урожаю зерна сортів пшениці озимої залежно від видів, норм і строків застосування азотних добрив. У П. Ясній, Б. Андрушків, О. Ляшук, І. Стадник, А. Довгань, А. Криськов, В. Андрійчук, А. Лупенко, С. Лупенко, І. Луців, М. Михайлишин, М. Пилипець, В. Ніконенко, Р. Рогатинський, П. Стухляк, М. Паламар, Н. Кирич, М. Підгурський, М. Приймак, … М. Петрик (Ред.), *Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання* (с. 67 – 68). Видавництво Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя. http://tntu.edu.ua/storage/pages/00000808/zbirnyk_2020.pdf
Словник / енциклопедія	Прізвище, Ініціали редактора. (Рік). *Назва словника*. Видавництво.

	Літинський, В. В. (Ред.). (2001). *Геодезичний енциклопедичний словник*. Євросвіт.
Словникова стаття	Прізвище, Ініціали автора (авторів). Назва статті. У Ініціали Прізвище редактора(ів) (Ред.), *Назва словника* (с. сторінка). Видавництво. Русин, М. І. (2001). Висота ортометрична. У В. М. Літинський (Ред.), *Геодезичний енциклопедичний словник* (с. 63). Євросвіт.
Закон (акт)	Americans With Disabilities Act of 1990, 42 U.S.C. § 12101 et seq. (1990). https://www.ada.gov/pubs/adastatute08.htm Закон України «Про відпустки» № 504/96-ВР (2020). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою підвищення спроможності системи охорони здоров'я України протидіяти поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» № 587-IX (2020, 22 травня). *Відомості Верховної Ради України*, (22), 19.
Архівний документ	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Дата). [Опис документа]. Назва колекції або фонду (Реквізити розташування документа), Назва архіву, Місто, Країна. Кобилянська, О. Ю. (1919, 9 листопада). [Лист до Микити Шаповала]. Ф. 3563 «Шаповал Микита Юхимович (1882–1932) – політичний і державний діяч, член ЦК УПСР, міністр пошт і телеграфу УНР, міністр земельних справ Директорії УНР, доктор соціології Українського соціологічного інституту в м. Празі, УГА в м. Подебрадах» (Оп. 1, Спр. 169, Арк. 4 – 5), Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, Київ, Україна. *Постанова про проголошення незалежності України*. (1991, 24 серпня). Ф. 1 "Верховна Рада України, мм. Харків, Київ" (Оп. 16, Спр. 4630, Арк. 1), Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, Київ, Україна.
Сайт	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Дата опублікування). *Назва матеріалу або сторінки*. Назва сайту. http:// Khemis, S. B. (2020, June 1). *Is Deno the Node. JS killer?* Medium. https://medium.com/javascript-in-plain-english/is-deno-the-nodejs-killer-5fdf903191f7 *Якщо матеріал на сайті регулярно оновлюється або передбачає можливість регулярних оновлень (наприклад, онлайн-мапа, профіль у соціальній мережі тощо), слід також зазначати дату звернення:* Gismeteo. (б. д.). *Погода у Києві сьогодні*. Взято 11 червня 2020 з https://www.gismeteo.ua/ua/weather-kyiv-4944/
Онлайн-відео	Автор. (Дата). *Назва відео* [Відео]. Назва сайту. https:// Вацко Live. (2021, 20 червня). *Ярмоленко — повернення до Динамо, кар'єра тренера та ставлення до Лученку. Друга частина* [Відео]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=cWoqj9vz6wA

Додаток Г

Приклади оформлення рисунків та таблиць

Рис. 2.11. Музей Прадо в Мадриді *(посилання на джерело, оформлено за APA стилем)*

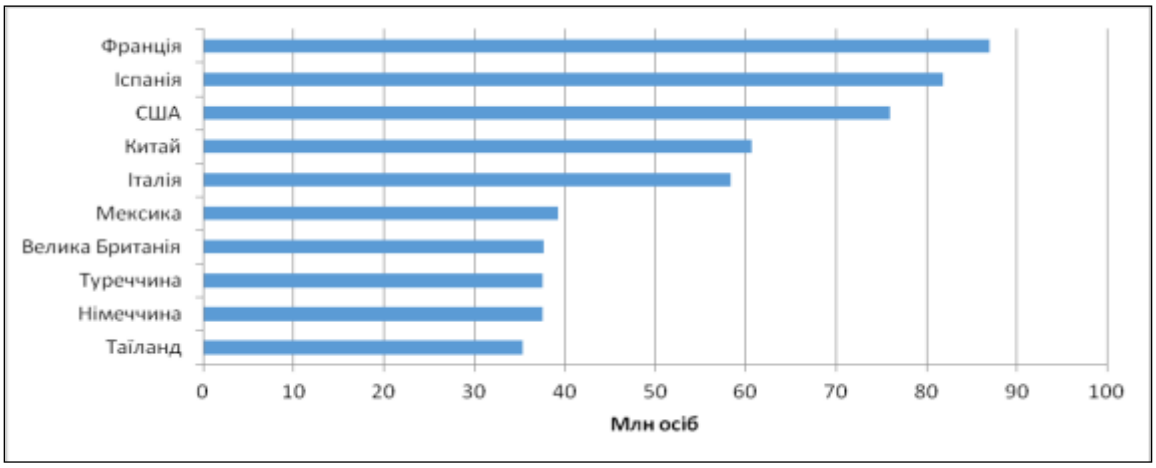

Рис. 3.3. Місце Іспанії серед країн світу за кількістю туристів у 2019 р.

(побудовано за даними…)

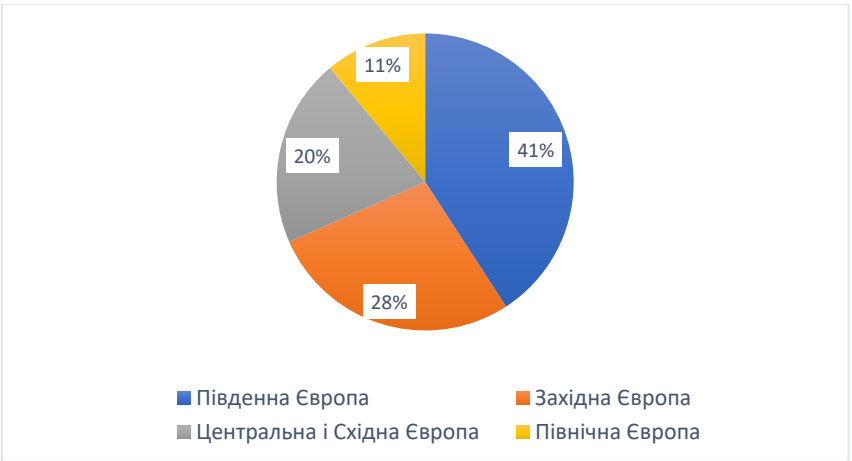

Рис. 2.2. Розподіл туристичних прибуттів
за туристичними макрорайонами Європи у 2023 році *(побудовано за даними…)*

Таблиця 2.1

Розподіл туристичних прибуттів за макрорайонами Європи

(складено за даними ...)

Туристичний макрорайон	Кількість туристів у 2019 р., млн. осіб	Частка від загальної кількості у 2019 р., %
Північна Європа	82,4	11,2
Західна Європа	204,9	27,5
Південна Європа	303,9	40,8
Центральна і Східна Європа	152,8	20,5
Всього	744	100

Оформлення таблиць та рисунків у додатках:

Рис. А.1. Національний музей мистецтва Каталонії в Барселоні

(посилання на джерело, оформлено за APA стилем)

Таблиця А.2

Показники розвитку туризму за туристичними регіонами світу
(складено за даними ...)

	2021 р.		2022 р.		2023 р.	
	кількість туристичних прибуттів, млн. осіб	доходи від туризму, млн. дол. США	кількість туристичних прибуттів, млн. осіб	доходи від туризму, млн. дол. США	кількість туристичних прибуттів, млн. осіб	доходи від туризму, млн. дол. США
Європа	300,9	329,0	609,5	552,4	707,4	662,7
Азія, Океанія та Австралія	26,6	90,4	93,3	159,9	237,2	347,0
Америка	81,8	143,1	157,2	269,6	200,1	346,7
Африка	19,9	18,0	46,9	33,4	66,4	38,2
Близький Схід	30,5	58,5	68,0	117,8	93,5	137,4

Рис. А.4. Динаміка туристичних прибуттів до країн Африканського туристичного регіону за період 2014 – 2019 рр. *(побудовано за даними ...)*

Додаток Д

Орієнтовний перелік тем кваліфікаційних робіт

1. Організація винних турів в країнах Європи.
2. Формування гастрономічних кластерів як інструмент розвитку туристичної привабливості західних областей України.
3. Сучасний стан та перспективи розвитку міжнародного туризму в країнах Близького Сходу.
4. Сучасні тенденції розвитку музейного туризму в Європі.
5. Організація туризму в національних парках і заповідниках США.
6. Креативні туристичні дестинації України: сучасний стан, тенденції та перспективи розвитку.
7. Співпраця прикордонних регіонів України, Польщі та Словаччини у сфері туризму та рекреації.
8. Вплив нематеріальної культурної спадщини на формування туристичного іміджу регіонів КНР.
9. Організація маркетингової діяльності туристичних підприємств.
10. Інновації як інструмент підвищення конкурентоспроможності туристичних дестинацій.
11. Розвиток внутрішнього туризму в Україні в умовах сучасних викликів та трансформацій туристичної галузі.
12. Туристично-рекреаційний потенціал регіону та перспективи його використання для розвитку туризму (на прикладі конкретної області України).
13. Інноваційні технології та цифрові інструменти у просуванні туристичних дестинацій.
14. Розроблення та просування гастрономічних туристичних маршрутів як інструмент розвитку регіонального туризму.
15. Розвиток культурно-пізнавального туризму на основі історико-культурної спадщини України.
16. Розвиток екологічного туризму як чинник сталого використання природно-рекреаційних ресурсів території.
17. Використання соціальних мереж та цифрового маркетингу для просування туристичних продуктів і послуг.
18. Перспективи розвитку безбар'єрного туризму в Україні: проблеми, можливості та механізми реалізації.
19. Розвиток подієвого туризму в регіоні Баварія (Німеччина): досвід організації фестивалів та його використання в Україні.
20. Розроблення туристичного продукту для відновлення та популяризації туристичних дестинацій України в післявоєнний період.